

Leerpad 4 | De media de baas zijn

In dit leerpad worden leerlingen zich bewust van de media die zij en hun klasgenoten gebruiken en hoe dit hun beïnvloedt. Ze leren actieve lees- en luistervaardigheden te gebruiken om kritisch na te denken over vooroordelen of hokjes-denken die in advertenties voorkomen; en de technieken te leren kennen die in propaganda gebruikt worden.

Thema's

Media, desinformatie, propaganda, stereotypen, advertenties, beïnvloeding

Doelgroep

Leerpad 4 is geschikt voor 13 jaar en ouder. De online toolbox bevat open vragen die leerlingen op hun eigen niveau kunnen onderzoeken. De lessen zijn in te delen in

● eenvoudig → ● ● verdiepend → ● ● ● complex.

Benodigheden

Leerling:

Laptop/tablet/smartphone

Koptelefoon/oortjes

Internetverbinding

Papier

Pen

(gratis) Studentaccount óf

Docent:

Beamer & geluidsversterking

Internetverbinding

Opbouw

Dit leerpad bestaat uit drie lessen. Iedere les bestaat uit een aantal stappen. In de handleiding van elke les vind je onder 'structuur' tips & verdiepingsvragen per stap, die je de mogelijkheid geven om je les uit te breiden.

Les

Thema	Tijdsduur	Samenvatting
Mediagebruik, bubbels, betrouwbaarheid	50-60 min.	Leerlingen analyseren hun eigen mediagebruik en vergelijken dat met die van andere leerlingen.
Stereotypen, advertenties, beïnvloeding	50-60 min.	Leerlingen onderzoeken stereotypen in de media en hoe die onze blik op de mensen en de wereld om ons heen beïnvloeden..
Desinformatie, propaganda-technieken	50-60 min.	Aan de hand van historisch en eigentijds beeldmateriaal onderzoeken leerlingen welke mechanismen in propaganda gebruikt worden en hoe ze hier mogelijk zelf door worden beïnvloed.

In deze les leren leerlingen te kijken naar de diverse en complexe wereld van media. Leerlingen kijken eerst naar hun eigen media bubbel en analyseren de betrouwbaarheid van hun mediagebruik. Vervolgens delen en vergelijken ze hun mediagebruik met andere leerlingen.

Leerdoelen

- Leerlingen worden zich bewust van de media die zij en hun klasgenoten gebruiken.
- Leerlingen onderzoeken welke media hen mogelijk beïnvloedt en hoe.

Niveau

Structuur (50-60 minuten)

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepvragen
±5 min.	Introductie De Media en ik	Klassikaal	Laat een leerling de introductietekst voorlezen, zo zorg je voor een gezamenlijk begin van de les.
±15 min.	Stap 1 Wat zie ik?	Individueel/ tweetallen/ klassikaal	De discussie in tweetallen a.d.h.v. het bekijken van een beeld waarin je verschillende dingen kunt zien, is een korte opwarmer. De vraag over de functie van beelden in de samenlevingen is meer filosofisch. Bepaal hoeveel tijd je hieraan wilt besteden, afhankelijk van de interesse van je leerlingen. Het is slechts het begin van de les, dus houdt de uitwisseling kort. De vraag zou de leerlingen moeten uitdagen bewust te worden van de vele manieren waarop beelden worden gebruikt. praat over de invloed van media op het zelfbeeld van vrouwen. Je kan de leerlingen hun antwoorden laten bespreken in kleine groepen, zodat iedereen een kans krijgt om iets te zeggen en dit geeft ze hopelijk een veilig gevoel om persoonlijke ervaringen te delen. Wees alert op de gevoelige aard van dit onderwerp.
±5 min.	Stap 2 Soorten media	Individueel	Leerlingen denken stapsgewijs na over welke media zij gebruiken. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Help leerlingen begrijpen dat ‘de media’ een complex woord is, en op veel verschillende manieren wordt gebruikt. Er is ruimte voor vijf voorbeelden in elke categorie, maar misschien kies je er liever voor naar slechts één of twee voorbeelden te vragen.
±10 min.	Stap 3 Bekijk alle antwoorden	Klassikaal	Zorg ervoor dat leerlingen wachten tot de hele klas antwoord heeft gegeven, en bespreek dan elke woordenwolk om de beurt of kies er één om uitgebreid te bespreken. Vraag de leerlingen na te denken over wat hen verbaast of interesseert uit de woordenwolken. In stap 4 kijken ze in detail naar de media die ze zelf gebruiken. Het is hier handig discussie over specifieke voorbeelden te vermijden omdat ze daar later mee aan de slag gaan.

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingsvragen
±10 min.	Stap 4 Je eigen bubbel	Individueel/ tweetallen	<p>Als leerlingen niet bekend zijn met het concept van een bubbel laat ze dan kort overleggen over wat ze denken dat het betekent.</p> <p>In deze stap kijken leerlingen beter naar hun eigen mediagebruik. De verschillende interesses en achtergronden van de leerlingen zullen in hun mediagebruik naar voren komen. Als de voorbeelden die ze geven divers zijn of juist niet divers, zal het interessant zijn om te bespreken hoe de media het wereldbeeld van de leerlingen beïnvloedt.</p>
±10 min.	Stap 5 Geloof- waardigheid	Tweetallen/ klassikaal	<p>In tweetallen wordt de leerlingen gevraagd te bespreken waarom ze sommige media geloofwaardiger of meer betrouwbaar vinden dan andere. Je kunt overwegen deze oefening af te sluiten met een uitwisseling in de klas over wat er zou gebeuren wanneer je een week in iemand anders media bubbel zou doorbrengen.</p>

Les 4.2 | Advertenties onder loep

Leerlingen onderzoeken hoe stereotypen in de media worden gebruikt en hoe deze stereotypen de manier beïnvloeden waarop ze over de wereld denken. Leerlingen zien verschillende advertenties en kiezen er één waarover ze meer te weten komen. De advertenties gebruiken allemaal stereotypen.

Leerdoelen

- Leerlingen onderzoeken het concept van stereotypen en de relatie te zien tussen stereotypen en vooroordelen
- Leerlingen zien het concept van stereotypen in relatie tot advertenties

Niveau

Structuur (50-60 minuten)

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingvragen
±5 min.	Introductie Advertenties onder de loep	Klassikaal	Laat een leerling de introductietekst voorlezen, zo zorg je voor een gezamenlijk begin van de les.
±5 min.	Stap 1 Het natuurlijke type	Tweetallen	voorbeelden zijn een goed startpunt voor het nadenken over hoe stereotypen worden gebruikt in advertenties.
±5 min.	Stap 2 De date	Klassikaal/ Individueel	Bekijk gezamenlijk en laat leerlingen erna individueel de vraag beantwoorden. Als je leerlingen niet bekend zijn met het beeld dat Nederlanders gierig of zuinig met geld zijn, bespreek waar ze wel mee komen. Verschillende Engelse uitdrukkingen verwijzen naar het principe dat iedereen voor zichzelf betaalt: 'going Dutch', 'a Dutch treat' of 'a Dutch date'. Deze luchtige inleiding laat zien hoe advertenties met nationale stereotypen 'spelen'.
±10 min.	Stap 3 De reclamemaker	Klassikaal/ Tweetallen	Bekijk gezamenlijk waarin de reclamemakers hun werkwijze toelichten. Bewaar de discussie in de klas voor het einde van deze stap. De les uit de tweede video is dat stereotypen gevoelige snaren raken. Echter, de omstandigheden waaronder ze worden gebruikt, en door wie, maken het verschil.
±5 min.		Individueel/ Klassikaal	Leerlingen bedenken zelf een voorbeeld van een stereotype. Het is hier handig om de voorbeelden te beperken tot nationaliteiten/landen in plaats van minderheidsgroepen. Het leerpad richt zich op stereotypen. Experts vinden het lastig om de verschillen tussen een stereotype en een vooroordeel precies te definiëren. Gebruik de woordenlijst om de definities te bekijken.

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingsvragen
			Het belangrijkste punt is dat stereotypen vaak beledigend worden ervaren, maar dat meningen over wat wel en wat niet beledigend is, nogal verschillen.
±15 min.	Stap 4 Accepteren of niet	Individueel/ Groeps- discussie	<p>Leerlingen kiezen eerst individueel een advertentie en beantwoorden vragen. De advertenties gebruiken seksistische, antisemitische, racistische, anti-Roma en anti-LHBTQI+ beelden. Sommige zijn meer beledigend dan andere. Het is belangrijk te (h)erkennen dat deze beelden schadelijk kunnen zijn, maar dat ook hier de meningen over kunnen verschillen.</p> <p>Vervolgens vormen zij groepjes met van mensen die naar verschillende voorbeeld en hebben gekeken. Ze kunnen de vragen gebruiken om de advertenties te vergelijken.</p>
±5 min.	Stap 5 Reflectie	Individueel/ Klassikaal	Nadat de leerlingen de vraag individueel hebben beantwoord, geeft de woordenwolk gelegenheid voor een afrondende discussie met de hele groep. Bij het bespreken van de vraag denk aan de volgende antwoorden: Man/vrouw/gender, geloof/religie, tekst in verhouding tot beeld, culturele achtergrond, cliché, seksualiteit, waardeoordelen, diversiteit, representatie, sociale norm in verhouding tot tijdgeest, etc.

Les 4.3 | Media en beïnvloeding

Leerlingen onderzoeken aan de hand van historische en actuele voorbeelden welke mechanismes gebruik worden in propaganda en hoe ze zelf eventueel beïnvloed worden.

Leerdoelen

- Leerlingen leren verschillende technieken van propaganda en de werking ervan kennen
- Leerlingen denken na over de verschillende vormen waarin desinformatie voor kan komen

Niveau

Structuur (50-60 minuten)

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingsvragen
±5 min.	Introductie In actie Media en beïnvloeding	Klassikaal	Laat een leerling de introductietekst voorlezen, zo zorg je voor een gezamenlijk begin van de les.
±10 min.	Stap 1 Waar denk je aan bij desinformatie	Individueel/ Klassikaal	Na individuele beantwoording van de vraag geeft de woordenwolk ruimte voor een korte uitwisseling. De vraag komt later terug bij het einde van de route. Leerlingen kunnen dan opnieuw nadenken over de informatie en inzichten die ze hebben gekregen.
±5 min.	Stap 2 Vormen van desinformatie	Individueel	Leerlingen kiezen een foto die ze interessant lijkt. De voorbeelden gaan over antisemitisme, racisme en discriminatie van Roma, discriminatie van LHBTQI+ en anti-Islam beeldvorming.
±10 min.	Stap 3 Zie - Denk - Vraag	Individueel	Deze 'visible thinking' oefening helpt leerlingen zorgvuldig te kijken en na te denken over het beeld dat ze gekozen hebben. Na beantwoording van de vragen krijgen ze achtergrondinformatie over de afbeelding. Help leerlingen door ze bewust te maken van het verschil tussen hetgeen zij zien (objectieve waarnemingen) en hetgeen zij denken (interpretaties, associaties). Meer over visible thinking vind je
±15 min.	Stap 4 Propaganda technieken	Individueel/ Klassikaal	Leerlingen lezen individueel een tekst over propagandatechnieken en passen de informatie toe op de door hen gekozen en bekeken advertentie. Bespreek met de klas wanneer iets als propaganda beschouwd kan worden. Verzamel, nadat leerlingen in detail naar de door hun gekozen voorbeeld hebben gekeken, ideeën over de aard van propaganda. Maak een brug naar de technieken die besproken zijn.

Tijdsduur	Stappen	Vorm	Tips & verdiepingsvragen
±10 min.	Stap 5 Desinformatie vandaag de dag	Individueel/ Klassikaal	<p>Leerlingen bedenken een voorbeeld van desinformatie en moeten beargumenteren waarom zij denken dat het om desinformatie gaat.</p> <p>Bespreek met de klas de tips die zijn gegeven om desinformatie te herkennen. Vul waar nodig aan en ga dieper in op hoe je informatie in de media kritisch kunt beschouwen.</p> <p>Voor meer verdieping kun je de stappen uit de _____ van International Federation of Library Associations and Institutions gebruiken.</p> <p>Voor nog meer informatie over desinformatie ga naar:</p>
±5 min.	Stap 6 Terugblik	Individueel/ Groepsdiscussie	<p>Leerlingen beantwoorden de beginvraag opnieuw. Wat weten zij nu over desinformatie?</p> <p>Nadat de leerlingen de vraag individueel hebben beantwoord, geeft de woordenwolk gelegenheid voor een afrondende discussie met de hele klas.</p>